

เทศน์อบรมคณะนักเรียนโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล อุดรธานี
เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๖

เครื่องมือของฝ่ายต่ำ

อะไรจะเลิศประเสริฐยิ่งกว่าจิต และอะไรจะเลวร้ายยิ่งกว่าจิต พลิกสองอย่าง จิต ถ้าได้รับการอบรมแล้วดี ๆ ดีเยี่ยม ถ้าปล่อยเนื้อปล่อยตัว ทิ้งเนื้อทิ้งตัวปล่อยปละเลยไม่สนใจ หมดคุณค่าแล้วเลย. จำไว้นะลูกหลาน ใจนี้สำคัญมาก ใจนี้เหมือนกับผ้าขาว เอาสีอะไรมาย้อมได้ทั้งนั้น ดิต ๆ ๆ สี สีขวานี้ติดได้ง่ายผ้าขาว สีเหลืองสีแดงสีอะไรมาย้อมติดหมด จิตใจมันหิวกระหายในอารมณ์ มีแต่คว้านั้นคว้านี้ ดิตนั้นดิตนี้ ถ้าติดความดีค่อยยังชั่ว ความดีไม่ชอบจะติดนะ ไม่สนใจจะติด ไปติดความชั่ว เพราะฉะนั้นคนเราจึงมักจะมีแต่คนชั่วเสียมากกว่าคนดีนะ

เพราะปล่อยตามความอยาก ความอยากเป็นเรื่องของฝ่ายต่ำมันดึง ความอยากละดึงให้เราทำให้เราไปให้เรามา เคลื่อนไหวอะไร ๆ มีแต่ความต่ำทั้งนั้นมันดึงให้เคลื่อนไหว เคลื่อนไหวไปไหนก็มีแต่พินแต่ไฟ ที่นี้ก็ไม่รู้ตัวด้วยนะว่าผิดไป ๆ นอกจากมันหยาบเสียจริง ๆ ถึงจะรู้ว่าผิด ส่วนมากไม่รู้กัน นี่กิเลสมันละเอียดขนาดนั้น มีธรรมเท่านั้นที่จะจับกันได้ จับกันได้ทุกระยะ จับกันได้ตลอดสายเลย นอกจากธรรมแล้วไม่มีในโลกนี้ สามแดนโลกธาตุไม่มีอะไรมาปราบสิ่งเหล่านี้ได้ มีธรรมอย่างเดียวเท่านั้น เพราะฉะนั้นธรรมจึงเป็นของจำเป็นที่จะยังบุคคลให้ดี และปราบความชั่วทั้งหลายที่มีอยู่ในใจของตัวเอง ซึ่งมันระบายออกมาทางกายวาจาความประพฤติหน้าที่การงานอะไรก็ตาม ถ้ามีธรรมแล้วจะราบรื่นดีงามไปเรื่อย ๆ คือ ความสอดส่องมองดูความผิดความพลาดของตัวเอง ถ้ามีแต่ความอยากความทะเยอทะยานแล้วเสียได้ง่าย ๆ คนเรา เสียได้มากต่อมาก

เมื่อวานนี้ก็มีพวกข้าราชการเขามา ฝ่ายไหนไม่รู้แหละมานี้ เพราะความวิตกวิจารณ์นั่นเอง เป็นห่วงเป็นใยกับชาติบ้านเมืองกับลูกเต้าหลานเหลนกุลบุตรสุดท้ายภายหลัง จึงถามถึงเรื่องหลักวิชาต่างๆ ที่เรียนกันทั่วประเทศไทยนั้นนะ มีหลักพุทธศาสนาเข้าแทรกไหม เราถาม คือหลักพุทธศาสนานี้เป็นแก่นของวิชานั้น ๆ หรือเป็นรากแก้วของวิชานั้น ๆ ถ้าไม่มีศาสนาเครื่องยึดไว้แล้วไม่มีอะไรดีแหละ พังได้ทั้งนั้น ๆ ไม่ว่าจะความรู้อันสูงต่ำดีชั่วประการใดแหละ เสียได้ทุกวัย เมื่อวานนี้ก็ได้อุบายอย่างนี้ พวกข้าราชการเขามา เขามาอบรมอะไรก็ไม่รู้เขาแวงมาที่นี้ เราก็อัดไม่ได้ เพราะคำว่าเขามาอบ

รมนั้นซิ ตัวเขาเองเขาอบรมครบแคไหนบ้างหรือไม่ มันก็สะดุดก็ตรงนี้ จากนั้นเขาก็พูดถึงการอบรม

เพราะฉะนั้นเราจึงต้องถามถึงแง่ธรรมะแง่พุทธศาสนาเราเนี่ย มีแทรกในวิชาชั้นใดบ้างหรือไม่ แต่ก่อนมีว่างั้น แต่เห็นว่ามันยาก แนะ เห็นแล้วขึ้นแล้วบีบ จับได้แล้ว เช่นเรียนอิทธิบาท ๔ นี้ก็ยากต้องท่อง นั้นจับได้แล้วนะ มันอ่อนแอขนาดไหนมนุษย์เราไม่เอาไหนนี่ แล้วทุกวันนี้เลยปล่อยตามเรื่องตามความพอใจ พอใจมันก็ลงแต่อบายมุข อบายภูมิละซี ตั้งแต่ผู้ใหญ่ลงมาจะว่าไง แล้วจะมาตำหนิเด็กได้หรือ ผู้ใหญ่เป็นหัวโจกพาเด็กให้เสียนี้ ใหญ่เท่าไรยิ่งลืมนเนื้อลืมนตัว ดินเหนียวติดหัวก็ว่าตัวมีหงอนเสีย เดินนี้ อ้ออ่า ๆ โห หนักยศ มันบ้ายศ เอ้า จริง ๆ มองดูแล้วมันสลดสังเวชนะ เจ้าของไม่รู้ตัวยัง โอ้อ่า ๆ เจ้าศเจ้าอำนาจ

ยังมีบริษัทบริวารเดินห้อมล้อมมาด้วยแล้ว โถ ภูนี้มันใช้มนุษย์หรือไม่มา โนนนะ แต่ผู้ดูมีอยู่นี้จะว่าไง ดีชั่วหนักเบา มันรู้กันหมดนี้ คนดูคนทำไมดูไม่ออก เจ้าของดูเจ้าของบ้างซิ ถ้าดูมันก็ดูออก แต่นี้ไม่ดูนั้นซิ มีใครมาเคารพนับหน้าถือตาบ้าง เป็นกิริยาพอรักษามารยาทเป็นบ้างขึ้นแล้ว บ้าลมบ้าแล้ง ลืมเนื้อลืมนตัวแล้วก็ไปทำความชั่วทำความดีให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นมันก็ยังดีนี่นะ นี่เป็นผู้ใหญ่เท่าไรยังทำความเลวทรามให้หนักลง ๆ เมืองไทยเราเนี่ยมันจมได้จริง ๆ ถ้าเป็นอย่างที่เป็นอยู่เวลานี้

นี่เราก็อำนาจให้ชาติบ้านเมืองจนจะเป็นจะตาย เพราะฉะนั้นจึงกล้าพูดได้อย่างเต็มปากซิ ถ้าเรานั่งนอนอยู่เฉย ๆ ไม่สนใจกับอะไร ไปว่าให้เขามันก็เป็นอีกอย่างหนึ่งนะ แต่นี้เราหนักมากนี่ วันหนึ่ง ๆ ใครจะหนักมากยิ่งกว่านี้นะ วันหนึ่ง ๆ หนักหนักทุกด้านทุกทาง ช่วยทุกด้านทุกทางเต็มสติกำลังความสามารถ ตาดูหูฟังใจคิดแล้วทำไม่จะได้ไม่ได้ความรู้มาละ ความรู้ในทางดีทางชั่วที่มันออกมาจากอากัปกิริยาอันใดบุคคลผู้ใด เรื่องใดงานใด มันต้องรู้ซี

ผู้ใหญ่ลืมนตัวนี้มันน่าทุเรศจริง ๆ นะ ลืมมากเวลานี้ลืมนเนื้อลืมนตัว เห็นศาสนาเหมือนกับเป็นเครื่องประดับบ้าน ให้กิเลสเป็นเจ้าของบ้านเจ้าของเรือน นี่เวลานี้เป็นอย่างนั้นนะ ให้กิเลสเป็นเจ้าของบ้าน เอาพุทธศาสนาหรืออรรถธรรมนี้ไปติดไว้หน้าบ้าน พอเป็นเครื่องประดับบ้านเท่านั้นว่าข้าถือพุทธ ถืออะไรกันกิเลสครอบหัวอยู่ มันไม่ได้สนใจปฏิบัติดี เป็นบ้ากับกิเลสตลอดเวลา พูดให้มันเต็มปากอย่างนี้แหละ มันสลดสังเวชนะ

โห ใหญ่เท่าไรยิ่งเป็นบ้านักๆ แล้วจะให้เด็กกุกบุตรสุดท้ายภายหลังยึดถือได้อย่างไร เมื่อผู้ใหญ่เป็นบ้าเอาอย่างหนักขนาดนั้นแล้ว เด็กก็ต้องเป็นบ้าย่อยลงมาๆ จนถึงลูกเล็กเด็กแดงก็เป็นบ้าเล็กบ้าน้อย บ้าใหญ่บ้าสุดขีด เป็นบ้าตื่นยศตื่นลาภตื่นความเคารพนับถือ ตื่นตำแหน่งหน้าที่ของตัวเอง ประสาตินเหนียวติดหัวก็ว่าตัวมีหงอน มันบ้าอะไรอย่างนั้น เขาตั้งไว้นั้นก็เพื่อเป็นเครื่องประดับเกียรติ ให้มีแก้ใจประพุดปฏิบัติตัวต่อชาติบ้านเมืองให้มีความสุขความเจริญ และให้เป็นคติตัวอย่างแก่ผู้น้อยในทางที่ดี มันกลับตรงกันข้ามนั้นซิจึงน่าสลดสังเวช ใหญ่เท่าไรยิ่งเลวๆ เราเลยไม่อยากจะรับนะเวลาพวกนี้มาหา พูดจริงๆ ไม่อยากรับ เสียเวลา นั่งเหนื่อยเปล่าๆ มองดูเดินมาก็รู้แล้ว เจ้าของยังเอ่ออ่าๆ ทางนี้มองแล้วอยากวิ่งเข้าป่าแล้ว อ้าว จริงๆ มันจะดูยากอะไรดูคน ไม่คุย เห็นก็ว่าเห็น รู้ก็ว่ารู้ซิ ใครจะมาว่าอะไร ไม่รู้ก็บอกว่าไม่รู้ ทั้งสองอย่างนี้มันเป็นสิทธิที่จะพูดได้ด้วยกันนั่นแหละ

ลูกหลานให้พากันระวังนะ เรียนหนังสือให้ตั้งหน้าตั้งตาเรียน ให้มีความรักกันนะ นักเรียนเราเป็นกลุ่มเดียวกัน โรงเรียนเดียวกัน ชั้นเดียวกัน เพื่อนฝูงอันเดียวกัน ให้มีความรักกันให้อภัยกันช่วยเหลือกัน เวลาคนหนึ่งจนตรอกจนมุมให้ช่วยเหลือกันสุดเหวี่ยงนั่นแหละ จึงเรียกว่านักเรียนเพื่อความรู้อวิชา หามาเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของโลก คนคนหนึ่งก็เป็นคนของโลกให้ช่วยกัน อย่าเห็นแก่ตัวดิบตัวดี ตัวมั่งตัวมี ตัวมีพ่อเป็นเศรษฐี มีพ่อเป็นอาเสี้ย อย่างนี้ไม่ได้นะ ดูถูกเหยียดหยามเขาในขณะเดียวกัน ถ้าคิดไปอย่างนั้นแล้วกิริยาแสดงออกก็เย่อหยิ่งละซิ ไม่ดี เราอยู่กับมนุษย์ไม่ใช่อยู่กับพวกเย่อหยิ่งนั้น เราอยู่กับมนุษย์เราต้องปฏิบัติตัวต่อมนุษย์ให้เหมาะสม อยู่กันด้วยความผาสุกเย็นใจ นี่ละสำคัญ

อย่างที่ว่านักเรียนยกพวกตีกันนี้เลวที่สุด อย่าให้มีในโรงเรียนอุดรฯ เรานะ ยกพวกตีกัน ไม่เห็นไต่ยินที่ไหนดว่าเด็กตาดำๆ อายุ ๓ ขวบ ๔ ขวบไปพ่ายกพวกตีกัน แต่พวกนักเรียนนี้กลายเป็นนักลิ่งนักเลงนักอันธพาล ยกพวกตีกันนี้เลวร้ายที่สุดเลย ไม่อยากเห็นไม่อยากไต่ยิน ไม่สมกับชื่อกับนามว่านักเรียน ครูก็สอนแทบเป็นแทบตาย ผลตกออกมาก็เป็นเรื่องนักเรียนตีกัน อย่าให้ไต่ยินนะลูกหลาน ให้ต่างคนต่างรักกัน มีผิดถูกประการใดตกลงกันได้ พุดกันได้คนเรา ให้เป็นที่เข้าใจกัน มนุษย์จึงจะอยู่ด้วยกันได้

จะเอาอำนาจมากดขี่บังคับกันนี้ วันยังค่ำคินยังรุ่งฉิบหายหมด ไม่มีคำว่ายับยั้ง ไม่มีคำว่ายูติ ถ้างได้เอาอำนาจดขี่ข่มเหงกันแล้ว พวกนั้นก็เก่งพวกนี้ก็เก่ง สองพวก

ละมันเป็นหมากัดกัน กัดกันแน่ๆ ทางนั้นก็เตรียมพร้อม ทางนี้ก็เตรียมพร้อม จากพร้อมแล้วก็ใส่กันตุม ผลตกออกมาเป็นยังงี้ที่นี้ เลวร้ายที่สุดเลย ดูไม่ได้นะผลที่ได้เป็นอย่างนี้ สมควรแล้วหรือที่เราจะไปทำอย่างนั้น ต้องมีความจงรักภักดีต่อกัน ชื่อสัตย์สุจริตต่อกัน มีความเมตตาให้อภัยกัน ตั้งหน้าตั้งตาเรียนหนังสือ รักษาตัวประพฤติตัวให้เป็นคนดี ให้เป็นนักเรียนที่ดี อย่าเตร็ดเตร่เร่ร่อน การอยู่การกินการใช้ การสอย การเที่ยวให้รู้จักเวล่ำเวลา กินก็อย่าจิบ ๆ จิบ ๆ ใช้ก็อย่าฟุ่มเฟือยสุรุษสุร่าย เกินเนื้อเกินตัวไม่ดี นั่นหลักสำคัญ

การเที่ยวก็เหมือนกัน เวลาเที่ยวก็มี ตารางสอนอยู่ในนั้นก็ มี เวลาเล่นก็มี เวลาจริงก็มี เดี่ยวนี้มันจะมีแต่เวลาเล่นมากกว่าจริงนะที่ไหนก็ดี เล่น ๆ เล่นเข้าไป ๆ การพนันแทรกเข้า ๆ เรื่องการพนันนี้เก่งมากนะ อะไร ๆ มันแทรกได้หมด กับบัตรกับเบอร์นี่ บัตรเบอร์นี่แทรกไปได้หมดนะ อย่างไปวัดไปวาไปหาครูบาอาจารย์ ท่านพูดอะไรดีเป็นบัตรเป็นเบอร์เป็นบ้าไปหมดเลย

แม้แต่มาในวัดป่าบ้านตาดนี่ก็ไม่พ้นจะตีเป็นบ้าเป็นเบอร์ อายุเท่าไรหลวงพ่อสันพรานี่เราว่าจัน ที่ถามอายุเท่าไรนั่นมันจะเอาไปเป็นเบอร์นั่นละ ไข่เล่นเมื่อไร มาตั้งวัดนี้ได้ก็ปแล้วหลวงพ่อสันพรานี่เราว่าจัน รู้แถมมันหนักก็ใส่ก่อน ๆ สวนหมดเลย มันเอาจริง ๆ นี่พวกบ้านี่ ตีเป็นบัตรเป็นเบอร์เป็นบ้าไปหมด สอนศีลสอนธรรมไม่สนใจนะ มันเลยจะเป็นบ้าไปหมดนั่นแหละ เมื่อเข้านี้รับบาตรได้ที่บาตรหลวงพ่อนี้จะเอาอีกนะนั่น สันพรา เราก็ไม่มีเครื่องมืออะไร มีแต่สันพรา ๆ อันเดียวแหละ มันเป็นอย่างนั้นจริง ๆ นะ

ทุกวันนี้จิตใจคนเลว เลวลงมากโดยลำดับลำดับานะ เรียนวิชาความรู้เพื่อจะเป็นความฉลาดและปฏิบัติตัวให้เป็นคนดี เป็นสิริมงคลสง่างามแก่ชาติบ้านเมือง มันกลับกลายเป็นอย่างที่ว่านี้ เหลวไหลเหลวแหลกแหวกแนวไป ๆ นี่เพราะอำนาจแห่งความต่ำทรามมันอยู่ในหัวใจ มันเป็นผู้บงการ วิชาเหล่านี้ที่เรียนมาเป็นเครื่องมือของมัน เพราะฉะนั้นคนถึงเลวได้ทั้ง ๆ ที่รู้ มันทนต่อความตึงตูด ทนต่อความบีบบังคับภายในใจนั้นไม่ไหว แล้วก็ไม่รู้ด้วยว่ามันบีบบังคับมันผลักมันไสยงี้ ใ้ไปทำอะไร ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชั่วช้าลามก เราก็ไม่รู้ ต่างคนก็ทำไป ๆ

นี่ละมีแต่วิขาอย่างเดียวเป็นอย่างนี้ ต้องมีธรรมพินิจพิจารณาใคร่ครวญผิดหรือถูกประการใด นั่น ใคร่ครวญเข้าไป จับเรื่องความเคลื่อนไหวของตัวเอง จะทำอะไร ๆ ผิดหรือถูกพิจารณาเสียก่อนซิ นี่เรียกว่าธรรมแทรกเข้าไป มันก็เหมือนกับรมมีเบรก

ห้ามล้อ เวลาจะเร่ง หน้าที่การงานก็เอา ชัยนหมั่นเพียรทีเดียว เหยียบคันเร่งแล้วนั่น แต่ถ้านไหนไม่ดีแล้วเหยียบเบรกทันที ห้ามก็กละไม่ให้มันไป นั่นเรียกว่ามีธรรม

นี่ศาสนาจะไม่มีในหัวใจชาวพุทธเราเวลานี้ โอ๊ย มองดูแล้วน่าทุเรศนะ อ่อนใจจริงๆ พุดจริงๆนะ เพราะเราสอนมานี้มากต่อมากนานแสนนาน ๔๐ กว่าปีนี่แล้ว เป็นยังไงผล ดูคลื่นกิเลสตัณหาที่จะทำลายโลกนี้รู้สึกว่ามันตั้งคลื่นขึ้นสูงโดยลำดับ ใหญ่โตโดยลำดับ อรรถธรรมนี้ไม่มีความหมาย เพราะมันไม่ใช่มาเป็นความหมายนี้ เมื่อต่างคนก็ต่างดินต่างดีดไปหาความพินาศฉิบหาย ไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่เป็นไปแบบเดียวกันหมดเลย โอ๊ย ทำงนี่ จนถึงขนาด อู๊ย ทำงนี่ๆ ขึ้นอุทาน โอ้โฮ ทำไมเป็นอย่างนี้ เราก็ป็นมนุษย์มาตั้งแต่วันเกิดจนปานนี้ ดูมาเรื่อย ๆ

มาในระยะนี้แหละมันกำลังรุนแรง ความรู้วิชาเรียนมาทั้งหลายนี้เป็นเครื่องมือของฝ่ายต่ำหมด มันพาให้โลกให้โอรธให้หลง พาให้ส่งเสริมราคะตัณหามากขึ้นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นฟืนเป็นไฟทั้งนั้น มันไปหาส่งเสริมสิ่งเหล่านี้แหละมาเผาทั้งๆ ไม่เคยเห็นก็ได้เห็น ไร่เรื่องเขาออกหนังสือพิมพ์เพียงเอกเทศนะ ไม่ได้ออกไปทั่วโลกดินแดน ไม่ได้ไปจับได้ทุกแห่งทุกมุม เขาจับได้ตรงไหนเขาก็เอามาลง ประกาศกิริยาแห่งการกระทำของมนุษย์ๆ นั่นแหละ ส่วนมากมีแต่ความเลวทรามๆ ความดีที่จะให้มาเป็นสิริมงคลบ้างไม่ค่อยมีและไม่มีนี่ซิ มันถึงน่าทุเรศนะ

เข้าวัดเข้าวา ก็เหมือนกับไปเยี่ยมแขกเขาอพยพมาอย่างนั้น เข้าไปวัดไปวาไปหาครูหาอาจารย์ ก็เหมือนอย่างว่าเรานี้เป็นเจ้าของถิ่นเจ้าฐานเจ้าบ้านเจ้าเมืองไปเยี่ยมแขกที่เขอพยพมา นั่น ศาสนาเป็นเหมือนแขก วัดวาอารามศาสนาครูบาอาจารย์เป็นเหมือนแขกเหมือนคนอพยพมา โอ้เจ้ากิเลสตัณหาเจ้าอำนาจวาสนาใหญ่โตนั้นเป็นเจ้าบ้านครองเรือน แล้วก็มาเยี่ยมแขกอพยพมา เป็นอย่างนั้นเวลานี้ศาสนากับกิเลส มันเหมือนกันอย่างนั้นแหละ กิเลสนี้เหมือนเป็นเจ้าบ้านเจ้าเรือน แล้วศาสนานี้เป็นเหมือนกับแขกอพยพมาจากบ้านนั้นเมืองนี้ แล้วก็มาเยี่ยมกัน เรียกว่ามาเยี่ยมแขก

มาวัดนี้ก็มาเยี่ยมวัด มาที่ท่าท่ามาดูนั่นดูนี้ เหมือนตัวนี้สง่าผ่าเผย เรานี้เป็นเจ้าของอำนาจวาสนา เป็นนักความรู้วิชา เป็นผู้ครองสมบัติเสียทั้งหมดไว้ในตัวของเรา เป็นเจ้าอำนาจใหญ่โตที่สุดแล้วมาเยี่ยมดูนั่นดูนี้ ฟังซินะ ไม่ใช่มาดูเจ้าของเพื่อเทียบเคียงอะไรเลย สุดท้ายสิ่งเหล่านั้นก็เหมือนกับอะไรพูดไม่ถูก มันเป็นอย่างนั้นเวลานี้ มาเยี่ยมวัดเยี่ยมวาไปอย่างนั้น ดีไม่ดีก็มาดูพระองค์นั้นเป็นยังไงพระองค์นี้เป็นยังไง เจ้าของเป็นยังไง ฟาดเหล่าวันหนึ่งก็ชวดก็ไ้ไม่เห็นดูเจ้าของบ้าง พระท่านไปหาฟาดเหล่าที่ไหน

อย่างหลงตาบัวไม่เคยว่าจริง ๆ มาดูอะไรเรื่องเหล่า ดูปากเจ้าของนั้นชื่กับเหล่า มาหา ดูอะไร มาวดอำนาจวาสนาอดความรู้วิชาอะไร มันนำหัวเราะจะตาย

พระท่านก็คน มองดูแพลีสท่านรู้จักก่อนแล้ว ใ้เราจะมาอ้าปากดูพระอย่างนี้เหรอ ท่านเอาตบไปกินหมดแล้วยังไม่รู้ เป็นยังไง คนฉลาดดูคนโง่ไม่ได้ดูยากนะ ส่วนคนโง่ดู คนฉลาดดูวันยังค่ำกระทั่งวันตายก็ไม่รู้นะ ถ้าคนฉลาดดูคนโง่แพลีสเดียวเท่านั้นรู้แล้ว ๆ นั่นละพระพุทเจ้าสาวกทั้งหลายดูพวกเราสัตว์โลกนี้ดูอย่างนั้นแหละ ดูแพลีส ๆ แล้วพวกสัตว์โลกทั้งหลายนี้ จะไปให้คะแนนพระพุทเจ้า ไปตัดคะแนนพระพุทเจ้า ในสายตา ๆ ของเราเป็นอย่างนั้น ศาสนาเป็นอย่างนี้ในสายตาของเรา สายตาชี้หมา อะไร สายตาก็เลศครอบหัวมันอยู่เอามาอวดทำไม ประสาความรู้ของนักโทษในเรือนจำ เอามาอวดคนนอกตารางไ้ยังไ้ ความรู้วิชาในเรือนจำเอาไปใช้อะไรได้ ความรู้ของนัก โทษ ความรู้ของเราที่อยู่ใ้อำนาจของกิเลสก็แบบเดียวกันนั้นแหละ ความรู้ท่านที่เหนือ กิเลสต่างกับเราอย่างไรบ้างเท่านั้นก็พอแล้ว นั่นละศาสนากับโลกต่างกันอย่างนั้นนะ ท่านผู้ดีกับโลกต่างกันอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นจึงได้หักได้ห้ามสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย เพราะสิ่งที่ดีมีอยู่ สิ่งที่ดีมีอยู่ สิ่งที่ดีที่ดวงกันมีอยู่ ไม่ใช่มีแต่ชั่วช้าลามกหาความดีไม่ได้ในโลกนี้ ใครก็ทำตั้งแต่ ความชั่วก็ไม่ทราบจะหักห้ามกันหาอะไร เพราะไม่มีสิ่งที่ยับที่ยั้ง ความดีมีอยู่เป็นที่ยับที่ ยั้ง อันเลิศอันประเสริฐมีอยู่ เช่นอย่างธรรมมีอยู่เป็นเครื่องยับเครื่องยั้ง ให้เข้าสู่ธรรม คือความดี ๆ ไม่ให้เตลิดเปิดเปิงไปหาความชั่วแต่อย่างเดียว ความหมายว่านั้น เพราะ ฉะนั้นจึงต้องมีการหักห้ามต้านทานซึ่งกันและกันด้วยอรรถด้วยธรรม เพราะของดีมีอยู่ ไม่ใช่มีแต่ของชั่วของเลวอย่างเดียว

พากันจำเอานะลูกหลานทุกคน ให้เอาไปประพฤติปฏิบัตินะ นี่หลงตาก็แก้มา ทุกวัน ๆ แล้ว ยิ่งเป็นห่วงเป็นใยลูกเต้าหลานเหลนเข้าทุกวัน ๆ เพราะมรสุมแห่งความ ชั่วช้าลามกมาได้ทุกแห่งทุกมุม ไม่มีกำหนดไม่มีขอบเขต มาได้ชอกแซกซิกแซกได้ไ้ หมด แต่เรื่องอรรถเรื่องธรรมนี้ แหม เพียงจะว่า พุทโธ คำหนึ่งนี่จนจะสลบไสลมันถึง จะขึ้น พุ...ท โ...ธ มันจะตาย จะว่าอรรถว่าธรรมมันว่าไม่ได้เพราะกิเลสบีบคอไม่ให้ ว่า นี่ชีมันนำทุเรศ

จำไว้ละลูกหลานทุกคน ๆ ให้ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติตัวให้เป็นคนดี ให้ระวัง รักษาตัวนี้สำคัญมากนะ ความรู้วิชามาเป็นเครื่องประดับตัว ตัวของเราเป็น แก่นเป็น หลักอันใหญ่โตที่สุด เป็นตัวประธานต้องรักษาตัว จะรู้มากรู้น้อยก็ตามตัวของเราอย่า

ให้เสีย ให้ประพடுத்தัวให้ตี มองดูก็น่ารักน่าเมตตาสงสารถ้าผู้ใหญ่ดู พวกเพื่อนเดียวกันดูกันก็น่าเคารพนับถือเป็นอย่างนั้นนะ

ถ้าความดีแทรกเข้าตรงไหนดูทั้งนั้นละ ไม่ว่าจะเด็กว่าผู้ใหญ่ว่าหญิงว่าชาย ไม่ว่านักบวชฆราวาส ถ้ามีธรรมแทรกอยู่ในใจ กิริยามารยาทแสดงออกมาเป็นธรรมๆ นิ่มนวลในสายตา ซาบซึ้งในหัวใจอยู่ด้วยกันเป็นสุขๆ ให้ยึดธรรมนี้ไปปฏิบัตินะ ให้ตัวเป็นคนดี ใครจะชมไม่ชมก็ช่างเขาเถอะ ลมปากเขานั้นนะ ขอให้เราดำหนิเราชมเรา มันบกพร่องตรงไหนตำหนิตตรงนั้นแล้วแก้ไขให้มันดีขึ้นมา จะได้ชื่นชมตัวเอง นี่ละเป็นของสำคัญ อยู่กับตัวของเรา

เอาละวันนี้ จะให้พร